

Yeni özelge düzeni ve sorunları

01.02.2010 | Bumin Doğrusöz

Vergi Usul Kanunu'nun 413. maddesine göre mükellefler, Maliye Bakanlığı'ndan veya Maliye Bakanlığı'nın bu hususta yetkili kıldığı makamlardan vergi durumları ve vergi uygulaması bakımından müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında izahat isteyebilirler.

Aynı maddenin 2. fıkrasına göre, yetkili makamlar da açıklama istenen konularda mükellefe yazılı açıklama vermek zorundadırlar. Bu yazılı açıklamaların uygulamadaki adı "mukteza" veya "özelge"dir. Aynı konuda açıklama talebi birden fazla ise bu konuda "sirküler" adı verilen metinlerle ortak açıklama da verilebilir.

Bugünkü haliyle idare tarafından verilen bu açıklamalar bağlayıcı mıdır? Mükellef için değildir, inceleme elemanları için değildir, yargı için değildir. Dolayısıyla sadece idareyi ve kendini özelge ile bağlı kabul eden meslek mensuplarını bağlar.

Pek çok OECD üyesi ülkede özelge istenebilmesi, isteyebilecek kişiler, konu veya mükellefiyet şekli itibarıyla sınırlandırılmış olmasına karşın, bizde sınırsız izahat isteme esası kabul edildiğinden, bugün idare, mukteza taleplerine yetişemez hale gelmiştir. Özellikle meslek mensuplarına veya meslek mensuplarının varlığına rağmen mükelleflere bedava danışmanlık şeklinde işleyen bu müessesenin ve sonuçlarının yasal düzenlemesinin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Özelge bugün için, şahsına özelge verilmiş olan kişiye ceza kesilmesini önlemekte, gecikme faizini ve vergi aslını etkilememektedir. Ceza zaten uzlaşmaya müracaat halinde büyük ölçüde kaldırıldığından, özelgenin çok fazla bir işlevinin olduğu söylenemez.

Kanunda yeni bir düzenleme yapılmayınca, Maliye Bakanlığı herhalde iş yükünü azaltmak ve müesseseyi bir düzene bağlamak amacıyla, 16 Ocak 2010 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan 39 No'lu Vergi Usul Genel Tebliği ile bazı düzenlemeler yapmıştır.

Yeni özelge düzenine göre, sadece mükellefler ile vergi sorumluları, bunların mirasçıları, yetki belgesine sahip kanuni temsilcileri veya vekilleri özelge talebinde bulunabileceklerdir. Önceden olduğu gibi, odalar ve birlikler gibi mesleki kuruluşlar, üyelerine bildirmek üzere özelge talebinde bulunamayacak olup, talebin üyelerin kendileri tarafından yapılması gerekmektedir.

Özelge taleplerinin, mükelleflerin gelir veya kurumlar vergisi bakımından sürekli mükellefiyetlerinin bulunduğu vergi dairesi başkanlıkları ile vergi dairesi başkanlığı bulunmayan illerde defterdarlıklara, şekli ve metni Gelir İdaresi Başkanlığı'nın web sayfasında bulunan "özelge talep formu" ile yapılması gerekmektedir.

Genel tebliğde özelge talebinin, mükelleflerin ve vergi sorumlularının vergi uygulamaları ile ilgili işlemlerinin gerçekleşmesinden önce yapılması gerektiği açıklanmış ve "Mükellef ve vergi sorumlularının vergi cezasına muhatap tutulmamaları için, kendilerine verilmiş olan özelgenin, vergi uygulamaları ile ilgili işlemlerinin gerçekleşmesinden önce yapılan taleplere ilişkin olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, 369 ve 413'üncü maddeler itibarıyla özelge, yetkili makamlarca

verildiği tarihten önce gerçekleştirilen işlemlerden dolayı vergi cezası kesilmesini engellemeyecektir" denilmiştir.

Genel tebliğ ile getirilen bu düzenlemenin bir yasal dayanağı yoktur. Vergi Usul Kanunu'nun 413. maddesinde böyle bir ayırım yapılmaksızın mükellef veya vergi sorumlularına, şüpheli gördükleri veya tereddüde düştükleri konularda idareden yazılı açıklama isteme olanağı sağlanmıştır.

Yine, Vergi Usul Kanunu'nun 413/son ve 369/1. maddelerinde de verilen özelgeye uygun davranan veya kendisine yanlış zelge verilmiş olan kişiye ceza kesilmeyeceği hükme bağlanırken, bu maddelerde de özelgenin cezayı kaldırma işlevi açısından mükellefin tereddüde düştüğü ve izahat istediği olayın yetkili makamlarca özelgenin verildiği tarihten önce gerçekleşmemiş olması koşulu aranmamıştır.

Maliye Bakanlığı bu ihdas ettiği yeni koşul ile kanunu aşmış ve kanunda olmayan koşul ihdas edilmiştir. Bu nedenle bu koşula, özelgenin cezayı kaldırma işlevinin söz konusu olduğu ihtilaflarda yargı tarafından itibar edilmeyeceği açıktır.

Ekonomik yaşamda olaylar ve hukuki işlemler, vergi faktöründen önce gerçekleşir. Vergi ve muhasebe sonradan gelir. Hiç kimse evini veya arabasını satarken veya bir vadeli işlem gerçekleştirirken, önce zelge alayım, birkaç hafta özelgenin cevabını bekleyeyim diye beklemez. İşlemi yapar, sonra muhasebe kaydının nasıl yapılacağını veya nasıl vergilendirileceğini düşünür.

Bütün bu nedenlerle bakanlığın, genel tebliğin bu kısmını gözden geçirmesinde yarar vardır.

Kaynak: Referans Gazetesi